

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין 5: ע"ש ספרות לא; (ב) ופסוקים 3: אמת יהולק כל מי שאמרה הלכה שמו בעולם היה סי וע"ש שם ובעבודת לא; (ג) ב"ב ק"ה: לעיל פ. מה (ד) ו"ב ע"ש ופסוקים שם אמת לא ח"ח"א (ה) ש"ס ה"ה מוס' ב"ב ק"ה: ד"ה הכי גרס ר"מ ס"ו; (ו) לעיל ד. גרסות כ"א; (ז) לעיל ט. [מוספסמא פ"ד]; (ח) לעיל כ"ב; (ט) לעיל ד. ו"ט; (י) ס"א כ"ב; (יא) ויקרא כ, ו' ז"ל א"ה.

תורה אור השלם

1. וְחָפַץ בְּיַד הַשׁוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹר לְמִישְׁרֵים דּוֹבֵב שְׂפָתָי יִשְׁנִים; שיר השירים ד י
2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אָחֻתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֵרְוַתָּהּ וְהָיָה תְּרָאָה אֶת עֵרְוַתָּהּ וְחָסֵד הָיָה וְנִגְרָתוֹ עֲלָיו בְּנֵי עַמּוֹ עֵרֹת אֲחֵרוֹת גָּלְיָה עוֹבָד יִשְׂרָאֵל; ויקרא כ י
3. עֲרֹת בַּת בְּנֵי אוֹתוֹ בַּת בְּנֵי אִתּוֹ לֹא תִגְלֶה עֲרֹתוֹ כִּי עֲרֹתָהּ הִיא; ויקרא י"ז
4. עֲרֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת בַּת בְּנֵיהָ וְאֵת בַּת בְּתוּלָתָהּ לִקְחַל לְגִלוֹת עֲרֹתָהּ שָׂאֲרָה הִיא וְזֶה הוּא; ויקרא י"ז
5. לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אָבִיו וְלֹא יִגְדֹל בְּנֵי אָבִיו; דברים כ ג
6. וְתָן הָאִשׁ הַשֵּׁבַע עִמָּה לְאָבִי וְהַעֲבֹר חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִּתֶּנָּה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר קָנָה לֹא יוּכַל שְׁלֶחָהּ כִּי יִקְרָה; דברים כב כט

גליון הש"ס

תוס' ה"ה ע"ריות וכו' ואו"י דסברא היא וכו' ע' לעיל ד' ז ע"ש מדי' בתו';

הגהות הב"ח

(א) גמ' וממאי דבלטוסה כמי מעילוייה דקרא דכתיב ונתן;

לעזי רש"י

פריט"ה [פרומיט"ר]. להיות חסר מנוחה.

האשה רבה פרק עשירי יבמות

צו.

עין משפט גר מצוה

פ א ב מ"י פ"ב מהל' אשות ה"ל יא סנה ע"ש וטו"ש א"ש פ"י קנה ספי"י יו וימנן קעב ספי"י:
פא ג מ"י שם טו"ש ע"ש סומן קנה ספי"י יג:
ד ד מ"י פ"ב מהל' אסורי ביאה ה"ל יא סנה לאוין קב וקד [וטו"ש ע' א"ש פ"י טו ספי"י ג]:
ה ב מ"י שם ה"ל יי:
ו ג ו מ"י שם ה"ל יג:
ז טו"ש ע"ש סומן טו ספי"י ה]:
ז ח מ"י שם ה"ל יא [וטו"ש ע"ש]:

תוס' חד מקבאי

נושאין על האנוסה הא דתנן גירות שנתגירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין פ"י אסורים ליבם מדרבנן משום דמחלפי באשת אחיו מן האם ודוקא בשבין אחים מן האב (ולא) ומן האם אבל אחוה מן האב ולא מן האם דאנוסו ורחיק מן האב ומן האם נמי דאסירי ה"מ (בנים דאשה) [ודוקא בנשים] דאנוסו לבתר דאתגורו אבל בנשים דאנסיב כשואבו עובד כוכבים ל"כ"ע שרי אפי' באחים מן האם והיא דראשון הורתו שלא בקדושה וליתיה בקדושה והשני הורתו וליתיה בקדושה חייביב כרת משום אשת אח. תניא עובד כוכבים שדחה הורתו שלא בקדושה וליתיה בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד נשא אחותו מן האם ויציא מן האב יקיים וחכ"א יקיים שהיה רמ"א אחות אב מן האם ויציא מן האב יקיים. אח מן האם ויציא מן האב רמ"א ויציא וחכ"א יקיים שהיה רמ"א אחו אביו. ושאר כל העירות מותרות לו לאחיו אשת אביו נשא אשה [אחת] כונס [אחת] ומצויא [אחת] ולכתולה לא יכנס:

מוסף רש"י

שפתותיו דובכות. עות, והגלה הוא לו עזומה כח (בבבוח דא). יביאר ראה שהוא בן עשרים. אס ג"ד מלכין את הימנה לתלון ולימס, יצילו קרובי הימנה ראה שהוא בן עשרים ומיפטר בלא חלצה ויבוס (לעיל ג. ה). והוא הסיבס. כלומר ויולדו בו סימני סריס, והכי מפגש בניה כפי יולא דופן (מו: ז) לאי לא וילדו לו סימני סריס אמרין האי

נושאין על האנוסה. אידי דלמנא זבאהה רבה (לעיל ז'ה). לאין שכיבת אחותה אוקסרה תנא נמי זבאה פיקקא דלס אנס אשה מותר לישא קרובותיה:

ובל' היבא דאיכא איסורא דרבנן תני נושאין לבתחלה. ה"ה דה"מ למיפדך מצרייתא דקמי' דמותר אלף דניחא ליה למיפדך ממתנימין: הר"אוי לקיחה קיחה. מללח כתיב לשון שכיבה משמע לדרשה דרך ליקומין הוא דלמח לכך נא למעט אונסין אלף כי יקח את אחותה המס ליכא למיטעי שר"ל קיחה אלף שכיבה דכ"ע יעני לאין קדושין תופסין בנחמות:

ואיפוך אמר. דלונסין יש לאסור יומר כיון דעזד איסורא ועזר על ומללה הארץ זמה (ויקרא יט) אלף בנישואין דלף עזד איסורא אין לאסור בקרובותיה:

ערייות שאר כתיב בהו. וא"מ כיון דאיסור אשה זכמה מערות אשה זכמה לא תגלה נפקא אימנא שלף אסר הכתוב אלף היכא דגלי ערות שמהן אלף נכנסה לחופה ולא נזעלה מותר לגלות ערות האחרת ואר"י *ספרא ה"ה כיון דכתב אסר נקרא ועל ידי הנישואין זכמה השארות:

איבעית אימא אחר מיתה. וכנף אציו הוא היינו כנף שלאוי לאציו כמיו: אה זמנין *דנתרי מחמת כחישותא וזמנין דנתרי מחמת בריותא:

הדרן עלך האשה רבה

נושאין יעל האנוסה ועל המפותה האנוסה והמפתה על הנשואה חייב ינושא *אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו: גמ' תנינא להא דר"ר אנס אשה מותר לישא בתה נשא אשה אסור לישא בתה ורמיניה *הנמען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה ומדרבנן וכל היכא דאיכא איסורא מדרבנן תני נושאין לבתחלה כי תנן מתניתין *לאחר מיתה מנא הני מילי דת"ר ככולן נאמר שכיבה וכאן נאמר קיחה לומר לך דרך ליקוחין אסרה תורה א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה גבי אחותו דכתיב *איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו הכי נמי דרך קיחה הוא דאסור דרך שכיבה שרי א"ל ליקוחין כתיבי בתורה סתם הראוי לקיחה קיחה הראוי לשכיבה שכיבה רבא אמר אנס אשה מותר לישא בתה מהכא *כתיב *ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה הא בת בנה דידה ובת בתה דידה גלי וכתיב *ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין איפוך אנא עריות שאר כתיב בהו בנשואין איכא שאר באונסין ליבא שאר: רבי יהודה אוסר באנוסת אביו וכו': אמר רב גידל אמר רב מאי *טעמא דרבי יהודה דכתיב *לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה וממאי דבאנוסה כתיב *כתיב מעילוייה דקרא *ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה המשום כסף ורבנן אי הוה סמוך ליה ברקאמרת השתא דלא סמוך ליה מיבעי ליה לכדרב ענן דאמר רב ענן אמר שמואל בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר ומאי כנף אביו כנף הראוי לאביו לא יגלה ותיפוק ליה משום דודתו לעבור עליה בשני לאוין ותיפוק ליה משום יבמה לשוק לעבור עליה בשלשה לאוין ואיבעית אימא לאחר מיתה

אח דלחמי ממשו קטנות הוא וממוקין ליה קטן עד רוב שטחיו (לעיל ג. ה). לא חולץ ולא מייבם. סריס לאו בר חלצה דכתיב להקיס לחמו שם בישראל והוא לאו בר הכי הוא (דהו ח) וכל שאינו עולה ליבוס אינו עולה לחלצה (רשב"ם ב"ב ע"ה). והיא האילוניות לא חולצת ולא מתייבמת. ונשאת לכל מי שתלה, דלחמנא פטרה דכתיב והיא הכסור אשר תלך, פרט לאילוניות שאינה יולדת (דהו ח). הדרן עלך האשה רבה נושאין על האנוסה ועל המפותה. ללא נאסרו קרובות אשה על האש אלף אסן קדשה לנאסרה, דלשות כתיב דה ויקחה, ואש אשר יקח את אשה ואת אחיה (לעיל ב. ב). נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו. שלף אסרה עליו עולמית אלף אשת אביו, דכתיבי ערות אשת אביו, ואלף אשת אביו, דלף כלה אלף מקדשת ואלויה לחופה (שם). אסור באמה ובתה וראותה. דכמפדש טעמא לקמן, מנא לחמר שישא את אמה או את בתה מנא וז עמך, ויזנת קמח לא הוה מילתא דאקדומויה, דק"ל נשאין על האנוסה ועל המפותה, אלף משנשא את אמה ואת בתה ומנא הטענה האלושה עליו כתיב, ונתן האנוס והמפתה על הנשואה חייב (לעיל ב. ב). הא בת בנה דידה ובת בתה דידה. שלף ילדה ממך, גלי ובתיב ערות אשה ובתה לא תגלה. משמע בין שילדה לך בין שילדה לאש אחר (סנהדרין ע"ה). כאן באונסין כאן בנשואין. אס אונסותק או מפותה לך היא אי אמה מוחזק על בתה אלף אסן כן ממך היא, ואס אשתך היא אמה מוחזק אף על בת שילדה לאש אחר (שם וכע"ז חגיגה יא). השתא דלא סמוך ליה. דכתיב לא יקח איש את אשה אביו בנימין (לעיל ד. ד).

שיאמרו דבר שמועה מפי עולם הוה. שהיו שפתי נעות בקצר כאלו אני חי: דובכות. נעות לשון *דבר שמרמית ומזכנך: נומר. כלי שמנימין בו עננים עד שמתממנין ויינו נוה ללאת כמו ממכר בישראל דתמיד נשחטו (פסחים גה). דובב. היין רוחש ונע ויולא למעלה. דובב פריט"ה: לא חולץ ולא מייבם. ללא בר אוקומי שם לא לחיו הוא. אלמנא כגדול חשיב ולא אמרין קטן הוא וימתינו לו: והוא שגולדו נוי. הא דקמי' דחשנין ליה כגדול כגון שגולדו לו סימני סריס דמוכחא מילתא דהאי דלף מיימי משום דסריס הוא אלף כל כמה דלף חזינן זיה סמיני סריס תלינן זיה קטנות ומיישינן דלמנא אמו: עד כמה. נדון קטון: כי אמו לקמיה דרבא. בן כ' שלף הביא למצדק אי משום קטנות אי משום סריסות: אצריסו. האכליהו והסקוהו עד שיהא צריא ושמנ:

הדרן עלך האשה רבה נושאין על האנוסה. על האנוסה מותר לישא בתה ואחותה ואמה: ר' יהודה אוסר כו'. בגמרל מפרש טעמא: גמ' הנמען. הנחשד וילא עליו קול: מדרבנן. משום גזירה שמא לחמר שישא את בתה זונה עס הרלשונה והוה אונס ומפתה על הנשואה: סני נושאין לנפתלה בתמיה: לאחר מיסא. שמתה האנוסה והמפותה דמו ליכא למגור מילי: כזונן נאמר שכיבה. ככל עריות דפרשה קדושים מהיוס ככלמו ודומתו כזכור וזכמה: וכלן. זאשה אשתו ובקרבות הנאסרות לו מחמת אשתו: נאמרה קיחה. איס *כי וי קחה את אשה ואת אחיה (ויקרא כ) ויקחה אל אחותה לא תקח (שם יח): דרך ליקוחין. שהיתה רלשונה לקוחתו קייב על השניה כשזכא עליה דשניה ליכא למימר ליקוחין דהא לא תפסי זיה קידושין: הרלוי לשכיבה. היכא דליכא למימר ליקוחין ממנ: ואיפוך אלף. בת בנך וממעט לעת זנה בנשואתו משמעו ואידך קרא דלסר לעת זנה ואלע"ג דללף מיימיה זאנוסה מוקמינן ליה: לאחר לשוק ואוקמנא קרא עליה כלאו דכנף הרלוי לאציו וכלאו דלודמו: אה

הדרן עלך האשה רבה

נושאין על האנוסה. על האנוסה מותר לישא בתה ואחותה ואמה: ר' יהודה אוסר כו'. בגמרל מפרש טעמא: גמ' הנמען. הנחשד וילא עליו קול: מדרבנן. משום גזירה שמא לחמר שישא את בתה זונה עס הרלשונה והוה אונס ומפתה על הנשואה: סני נושאין לנפתלה בתמיה: לאחר מיסא. שמתה האנוסה והמפותה דמו ליכא למגור מילי: כזונן נאמר שכיבה. ככל עריות דפרשה קדושים מהיוס ככלמו ודומתו כזכור וזכמה: וכלן. זאשה אשתו ובקרבות הנאסרות לו מחמת אשתו: נאמרה קיחה. איס *כי וי קחה את אשה ואת אחיה (ויקרא כ) ויקחה אל אחותה לא תקח (שם יח): דרך ליקוחין. שהיתה רלשונה לקוחתו קייב על השניה כשזכא עליה דשניה ליכא למימר ליקוחין דהא לא תפסי זיה קידושין: הרלוי לשכיבה. היכא דליכא למימר ליקוחין ממנ: ואיפוך אלף. בת בנך וממעט לעת זנה בנשואתו משמעו ואידך קרא דלסר לעת זנה ואלע"ג דללף מיימיה זאנוסה מוקמינן ליה: לאחר לשוק ואוקמנא קרא עליה כלאו דכנף הרלוי לאציו וכלאו דלודמו: אה

הדרן עלך האשה רבה

נושאין יעל האנוסה ועל המפותה האנוסה והמפתה על הנשואה חייב ינושא *אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו: גמ' תנינא להא דר"ר אנס אשה מותר לישא בתה נשא אשה אסור לישא בתה ורמיניה *הנמען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה ומדרבנן וכל היכא דאיכא איסורא מדרבנן תני נושאין לבתחלה כי תנן מתניתין *לאחר מיתה מנא הני מילי דת"ר ככולן נאמר שכיבה וכאן נאמר קיחה לומר לך דרך ליקוחין אסרה תורה א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה גבי אחותו דכתיב *איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו הכי נמי דרך קיחה הוא דאסור דרך שכיבה שרי א"ל ליקוחין כתיבי בתורה סתם הראוי לקיחה קיחה הראוי לשכיבה שכיבה רבא אמר אנס אשה מותר לישא בתה מהכא *כתיב *ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה הא בת בנה דידה ובת בתה דידה גלי וכתיב *ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין איפוך אנא עריות שאר כתיב בהו בנשואין איכא שאר באונסין ליבא שאר: רבי יהודה אוסר באנוסת אביו וכו': אמר רב גידל אמר רב מאי *טעמא דרבי יהודה דכתיב *לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה וממאי דבאנוסה כתיב *כתיב מעילוייה דקרא *ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה המשום כסף ורבנן אי הוה סמוך ליה ברקאמרת השתא דלא סמוך ליה מיבעי ליה לכדרב ענן דאמר רב ענן אמר שמואל בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר ומאי כנף אביו כנף הראוי לאביו לא יגלה ותיפוק ליה משום דודתו לעבור עליה בשני לאוין ותיפוק ליה משום יבמה לשוק לעבור עליה בשלשה לאוין ואיבעית אימא לאחר מיתה

אח דלחמי ממשו קטנות הוא וממוקין ליה קטן עד רוב שטחיו (לעיל ג. ה). לא חולץ ולא מייבם. סריס לאו בר חלצה דכתיב להקיס לחמו שם בישראל והוא לאו בר הכי הוא (דהו ח) וכל שאינו עולה ליבוס אינו עולה לחלצה (רשב"ם ב"ב ע"ה). והיא האילוניות לא חולצת ולא מתייבמת. ונשאת לכל מי שתלה, דלחמנא פטרה דכתיב והיא הכסור אשר תלך, פרט לאילוניות שאינה יולדת (דהו ח). הדרן עלך האשה רבה נושאין על האנוסה ועל המפותה. ללא נאסרו קרובות אשה על האש אלף אסן קדשה לנאסרה, דלשות כתיב דה ויקחה, ואש אשר יקח את אשה ואת אחיה (לעיל ב. ב). נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו. שלף אסרה עליו עולמית אלף אשת אביו, דכתיבי ערות אשת אביו, ואלף אשת אביו, דלף כלה אלף מקדשת ואלויה לחופה (שם). אסור באמה ובתה וראותה. דכמפדש טעמא לקמן, מנא לחמר שישא את אמה או את בתה מנא וז עמך, ויזנת קמח לא הוה מילתא דאקדומויה, דק"ל נשאין על האנוסה ועל המפותה, אלף משנשא את אמה ואת בתה ומנא הטענה האלושה עליו כתיב, ונתן האנוס והמפתה על הנשואה חייב (לעיל ב. ב). הא בת בנה דידה ובת בתה דידה. שלף ילדה ממך, גלי ובתיב ערות אשה ובתה לא תגלה. משמע בין שילדה לך בין שילדה לאש אחר (סנהדרין ע"ה). כאן באונסין כאן בנשואין. אס אונסותק או מפותה לך היא אי אמה מוחזק על בתה אלף אסן כן ממך היא, ואס אשתך היא אמה מוחזק אף על בת שילדה לאש אחר (שם וכע"ז חגיגה יא). השתא דלא סמוך ליה. דכתיב לא יקח איש את אשה אביו בנימין (לעיל ד. ד).